

# LET ME FEEL



SISUKORD: „Lumeni“ saateks. — G. Uritam. Plaine. — tam.  
Koduküla sügisel. — R. Kontserdil. — Vivace. Tema. — Enn.  
In memoriam. Kui vanaema noor oli — L. T. Kerjus. — Att  
Interview. Mõtteid spordist. — Att. Episood. — et. Ürm. —  
Kratt. Miks naeravad inimesed. — tam. Pilditelegraaf. — Att.  
Õpetajad „grüünes“. Kroonika.

# LUMEN

TALLINNA PRANTSUSE LUTSEUMI KULTUURRINGI AJAKIRI

RIIGIPANNAKIRI

S 4394

Talv 1938

5/4177

(U. L. 40)  
„LUMENI“ SAATEKS.

Ellu astudes andis eelmine lend meile üle „Kultuurringi“ sseptri ja valitsemisõuna. Ühes sellega ka kohustuse jätkata ja arendada kord alatud ja juba nii mitu korda jätkatud tööd.

Iga juba õpingute lõppstaadiumi jõudnud klassi auasjaks on kujunenud anda välja enne lahkumist vähemalt üks number „Lumeni“t“. Nii siis on „Lumen“ olnud nagu lahkujate viimseks pühenduseks koolile — ta on olnud meie parema mina peegeldus. Sinna on püütud paigutada kõike, mis kooliaastate jooksul hääd on omandatud.

Meie võtsime „Lumeni“ toimetamise üle. Sirvides selle eelmisi numbreid, vaatasin lugupidamisega tehtud tööle. Hulk tahet, püüdeid ning julget loomisindu peitub nende õhukeste lehtede vahel. Hulk lootusi, energiat ning usku endasse hõõgub vastu neist trüki-musta ridadest. Olgugi nii tagasihoidlik ning õhuke, nagu ta siiani on ilmunud, ometigi kajastab ta nii palju elamusi; nii palju soojust asub hinge tema vaatlemisel. Alustanud kord oma karjääri, on ta järk-järgult arenenud — tasapisi aga järjekindlalt! Ta on alati tahtnud esitada meie parimat. Vähemalt tahtminegi selleks on alati olnud hea ja eks julge pealehakkamine ole pool võitu. Mis ehk teinekord küll kunstiväärtusest puudu jäi, seda asendas seda energilisem püüdmine järgmine kord paremat luua. Ja eks ole see püüdmine „Lumeni“t“ kogu aeg saanud! Kas võibki „Lumeni“ kunstilist külge nii teravalt luubi alla võtta? Kindlasti pole see olnud alati tugevaim külge, kuid eks ole ju „Lumen“ tulevaste „suurte“ vaimude „väikeste algatuste“ taimelavaks.

Eeskujuks eelmised selle ajakirja numbrid ja peale selle veel hulk tahet ning püüdmist parimat anda, koostasime sellegi „Lumeni“ numbri. Loodame, et ta seisab väärikalt oma vanemate vendade keskel.

Nüüd jääb veel soovida, et meie ühine üritus leiaks kõlapinda terves koolis ja et temale osaks saaks veelgi soojem vastuvõtt kui eelmiste numbrite puhul.

Lõpuks veel südamlük tänu kõigile meie kaastöölistele. Loodan, et järgmise „Lumeni“ ilmumiseks, mis toimub arvatavasti kevadel, veelgi intensiivsemalt kaasa aidatakse.

G. H. Uritam.

## Plainte.

*Doucement sonne  
la plainte monotone  
et triste de l'automne. —  
Je baisse mon front  
en entendant ce son  
qui perce mon coeur —  
avec le frisson  
d'un sanglot long  
la nature meurt. . .*

*Tout passe  
laissant sa trace  
dans l'espace  
selon sa piste  
heureuse ou triste  
nous marchons.  
Chantant leur plainte  
tristement et lente  
les fleurs s'en vont. . .*

— tam.

## KODUKÜLA SÜGISEL.

Päike ripub juba madalal metsa kohal, nii madalal, et oma kahvatute kiirtega riivab puude latvu. Taevas, külmsinises ja selges, lamavad siia-sinna paisatult tohutud valged pilved, mis tuultest kas kuhjatud või rebestatud. Ning puud, põõsad ja kivid heidavad endist külmi öisi varje... Kõikjal valitseb vaikus, kurjakuulutav vaikus: on tulemas hallaöö.

Porine külatee lookleb põllulappide vahel. Niikaugele kui silm ulatub, lamavad hallid põllud, palistatud sinise metsaribaga. Kuid keset seda monotoonset maastikku säten dab miski nii elavhõbedaselt — jõgi kivide, kadakate ja taluhoonete vahel lookleb nii ussisarnaselt, mängides sügispäikese roostekarva kiirtega. Lõunas seisab tume majadekogu — küla. Üksnes kohati ses langevas halluses helendab mõni kuivanud kraavisäng või joovastab silma veel õitsev lehvkoipeenar.

Metsa serval hoiab karjane lehmi. Loomad tammuvad laisalt rõskes rukkikõrres, kartes nagu instiktiivselt hallaöö tulekut. Pikakädel kartulivagudel askeldab hulk inimesi. Mõnede nägudelt on leida tardumust ja ükskõiksust, liiguvad nad nagu loomusunniliselt, tassides raskeid kartulikorve. On aga ka neid, kes iga jalatäit sel-

lest maast armastavad ja lõpmata selle eest töötavad, sest on ju see nende igapäevane leib.

Päike vajub suure kahvatu rattana metsa taha. Videvik roomab juba mööda põlde, varitseb vagudes, luurab kraavides ja peagi rabeleb kogu maa tema kütkeis. Ta haarab kõike, pehmendab värve, nii et ainult puuladvad helendavad veel leekides... Kuid peagi on päike täiesti kustunud. Läänes paistab veel õhtueha nagu hõõgivate süte ja hanguva vase kumas. Videvik embab ka küla, mis sügisõhtu vaikusse on vajunud. Paistab, nagu väheneksid majad, ja suruksid endid vastu maad ja värisevaid haabu.

Ja lõpuks sõuab maailmaruumi täiskuu, suur ümmargune valgusketas ja siin-sääl läikivad tähed. Sügisöö põhjatu vaikus täidab kogu küla, ainult kohati tõuseb õhku koerte haukeid või sõitva vankri mürimat.

Nii venivad üksluiselt sügispäevad üle tummade põldude, üle halli küla.

Ja igal aovalgel on ilm karedam, suits langeb madalamale üle alasti aedade ja ikka enam lendab vareseid külla.

Ja igal aovalgel ärkab küla laisemalt, aeglasemalt läheb kari välja, harvemini krääksuvad väravad ja unisemalt pulseerib üldse elu...

Ja igal aovalgel algab päev hiljemini, täiesti härmatises ja sureva looduse kurbuses. Vareseid ja hakke lendab ikka enam ja enam küla kohale, kraaksudes metsikult ja kaeblikult...

Kurb hümn levib rusuvalt elutus, tardunud maailmas, langeb põldudele, embab tervet küla — nii et küla on kui süda, mis peksab leinakaebuses.

—R—

## KONTSERDIL.

Algas sellega, et kõik piletid olid välja müüdnud. See tähendab mitte kõik, vaid ainult kalliduse poolest inimlikes piires olevad pääsmed; kuuekrooniseid leidis veel küllaldaselt. Kuid mestata kuuekroonise pääsmega ja viimaks veel sisse kukkuda — see oli natuke liiga hädaohtlik.

Saatust aga oli mu vastu armuline: ühel õhtul kuulsin konservatooriumis, et viiulikunstniku impressaario, see rahaahne hindade „kõrgelekrumimise“ nõudja, oli siiski halastanud konservatooriumi õpilaste peale, võimaldades neile pääseda kontserdile ühe krooni eest. Tuli ainult nimi kantseleisse üles anda. Seda ma tegingi.

Kontserdipäeval läksin juba varakult konservatooriumi. Tormasin otsekohe kantseleisse ja küsisin oma piletit. Küsitav tõstis nina kõrgele ja lausus: „Loosiratas ei naeratanud teile!“ Pidin ehmatuses peagu pikali kukkuma. Nähes minu imestunud nägu, tõstis ta oma nina veel kõrgemale ja selgitas: „Siin nimelt loositi pääsmed välja, sest neid ei olnud küllaldaselt arvul.“ Ütlesin nõrga

häälega: „Väga kahju,“ ja lahkusin. See silmapilk sai talle saatuslikuks: ristisin ta „Tilgaks“ ja ma vihkan teda tänapäevani.

Jalad viisid mind otsejones mu armsa kooliõe juurde, kellel oli pääse juba ammu lunastatud. Ahastasime mõlemad, kuni leidsime pääsetee — ainsa. Otsustasime nimelt „sisse viilida“. Lootus ärkas uuesti. Hakkasime teineteise võidu arutlema, kuidas seda täide viia ja kas see on suur või väike patt. Enese julgustamiseks jõudsime veendumusele, et see pole üldse patt, sest ta ei too kellelegi kahju.

Kümme minutit enne pool üheksat.

Uleriided olime ära andnud. Südame värisedes pidasime kolmekesi viimaseid läbirääkimisi. Julgustasin kõige mõjuvamate sõnadega oma vandeseltslasi, sest nemad olid need vaesekesed, kes läksid mulle kontramarki muretsema. Juba olidki nad kadunud trepi nurga taha.

Mul ei olnud muud teha kui ringi jalutada ja oodata. Aga ega see ootamine nii mugav olegi. Varsti olin tüüpiline näide närvilisest inimesest. Mu silmad ei leidnud enam rahu, nad käisid, õigemini jooksid, aina kella ja trepi vahet.

Esimene märguanne. Garderoob tühjenes inimestest ikka enam ja enam. Kuhu nad ometi jäävad nii kauaks?

Viimaks ometi ilmusid nende tuttavad näod trepile ja naeratasid rõõmsalt. Tähendab õnnestus. Rõõm oli muidugi väga suur. Sellest, kuidas nad oma ülesande sooritasid, ma ei räägi, sest ma ei taha kellelegi halba eeskujuga anda. Nad töötasid aga, et nad kunagi enam säärast „viilimist“ ette ei võta — see olla kohutav olnud.

Kihutasime rõdule ja nimelt parempoolsele. See, et me just paremale poole läksime, polnud mingi juhus, vaid sündis puha kindlate reeglite järgi. Viilukontserdil istusime (halvemal juhul seisime) paremal, klaverikontserdil vasemal, sümfooniakontserdil vaheldumisi mõlemal pool; muudel kontsertidel nii, kuidas juhtus. Rõdul me olime aga igal juhul.

Alla ei soovita ma küll kellelegi minna. Seal muutub istumine varsti piinaks. Kõigepealt ei saa ennast kuhugi toetada; istuma peab korralikult, käed süles, sest kõrval istuvad sul peened daamid, kes ise oma küünarnukid su tooli äärtele on suvatsenud asetada; jalad aupalkilt koos, sest kuhugi neid sirutada ei saa: ees tooli all on juba kellegi jalad ja ka taga on keegi oma koivad mugavalt välja venitanud. Ja kui sa tahad siis ette võtta niisugust kardetavat toimingut kui asendi muutmise, saadetakse sulle igast küljest hävitavaid pilke, olgugi, et sa oma liikmete ja jäsemete õiendamist nii tasa sooritad, kui see veel iganes võimalik.

Muutub võimatuks ka nii hädavajaline asi kui mõtete vahetamine: iga väiksemgi sosin kutsub esile pahameelepomina; halvemal juhul langeb sulle käsi õlale ja peenike hääl piiksub: „Kas ei saaks tasemini!“ — või ilmub sulle äkki nina ette kava, kuhu on suurte tähtedega kritseldatud „Palun rahu“.

Muusika nautimise ja täieliku süvenemise juurde kuulub tingimata ka kunstniku liigutuste jälgimine. Ees on aga rägastik päid, samu kavatsusi taotlemaid. Kael viimse võimaluseni välja sirutatud ja nina püsti taeva poole — siis alles näeb pisut. Selle eest on aga see keha ja pea vahepealne jätk pärast nii kange, et teda tuleb mitu päeva tagantjärele masseerida.

Rõdul aga võib evida suurepärase väljavaate otse lavale, säilitades siiski seejuures mugava asendi.

Vaevalt saime oma kohtadele istuda, kui viiulivirtuoos oma saatjaga astus lavale. Nad võeti vastu tormilise aplausiga, kus ka meie aktiivselt kaasa töötasime.

Esimesed helid kõlasid läbi kontsertsaali. Vist Bach. See rahustab närve, mis kannatasidki meil viimaseil tunnel kohutavate vapustuste all.

Esimesed palad kulusid kunstnikkude lähemaks silmitsemiseks. Saatja istus sirgelt kui tikk klaveri taga. Ta nägu oli liikumatu ja ta silmad nägid ainult noote ja klahve. Täieliseks vastandiks sellele sfinksile oli viiulikunstnik. Ta tantsis vahetpidamata ümber klaveri ja väänles seejuures kui pajuviits tuules. Kord oli ta klaveri ees, kord taga; kord vajus ta paremale poole looka, kord tiris ta enese sirgeks ja seisis varvastel. Ja viiul — see tegi kaasa kõik omaniku pöörded ja painutused, laskis ennast käsitseda kui mängukanni ning ei tõrkunud isegi raskeil passažel.

Nüüd mängis ta juba Beethovenit.

Hakkasin silmitsema all istuvat publikut. Kas olid kõik alalised kontsertide küllastajad kohal? Kaks esimest rida olid nagu alati tühjad. Kolmandas või neljandas istus harilikult punakate juustega „Paabulind“. Ahaa, seal ta oligi. Ta silmitses parajasti arvustava pilguga üht ilusat noormeest, kes aga temast väljagi ei teinud. Tundsin kahjurõõmu. Nüüd mängles ta hõberebase sabaga ja vaatles oma ravitud käsi. Muide, see hõberebane ei puudunud tal kunagi, vaid rippus igakord ise asendis kaelas.

Tema lähimasse ümbrusse olid ka koondunud konservatooriumi õppejõud eesotsas direktoriga. Need olid täiesti kuulamise süvenenud, ei äratanud seepärast tähelepanu.

Otsisin silmadega mõnda õpetajat, sest mu kooliõde närvises, kuna tal polnud koolikraed. Kuid õhk oli puhas. Isegi meie vastas oleval rõdul puudus üks tuttav nägu. Selle üle me imestasime väga.

Otsisin ka kahte õde — „Fuga't“ ja „Toccata't“, kes seni veel üheltki kontserdilt polnud puudunud. Viimaks leidsin nad oma selja tagant. Kuid „Scherzo't“ (üks musikaalne olevus musikaalsest perekonnast) ei olnud kusagil näha.

Uuris ka teisi — uustulnukaid, keda nägin esimest korda. Minu ees istus saksa soost daam, kes oli suure rutuga unustanud oma kleidil tagant nõöbid kinni panemata. „Kui ta seda ise teaks!“ mõtlesin.

Teisel pool rõdu istus armastajapaar, kes oli vististi kogemata kontserdile sattunud. Nad hoidsid teineteise ümbert kinni, vaatasid

teineteisele silma ja näisid teineteisele üldse rohkem huvi pühendavat kui muusikale.

Vaheaeg. Laskusime treppidest alla jalutusruumi. Meil kolmel oli palju rääkida. Kõigepealt ümisesime üksteisele meelejäänud viise, avaldasime oma tähelepanekuid publiku hulgas ja esitasime kunstniku kohta mõtteis valmissepitsetud arvustused, et järgmisel päeval võrrelda neid ajalehe omaga ja vaadata, kellel see kõige rohkem õnnestus.

Jalutusruumis ei olnud sugugi nii kerge liikuda. Muud kui aga tereta, s. o. nooguta sõbralikult ja naerata (kõrgema isiku puhul tuleb naeratusel lisada veel kummardus), sest tuttavaid oli igal sammul. Hoidku Jumal, kui mõni vahele jääb!

Piletikontrollijaist hoidusime aupaklikus kauguses, sest nad võisid meid kui „sisseviilijaid“ kergesti ära tunda. Parem karta kui kahetseda.

Teine kontserdi osa koosnes peamiselt lühematest karakterpaladest. Süvenesime täiesti ja aplodeerisime palju. Kahetsesime, et Debussy'd ega Ravel'i ei mängitud, sest need olid meie lemmikud modernistide seast.

Viimane pala oli läbi. Karjusime kellegi tüseda daami selja taga biiss, kuni ta ümber pööras ja teatas, et ta ei soovi järgmisel päeval kõrvaarsti juure minna! Me olime viisakad ja vabandasime. Läksime siis teise daami selja taha ja karjusime edasi.

Ja siis anti lisapalasad, kuni neid arvult oli kokku viis. Peale kolmandat lisapala läksime alla, sest mu kooliõde on autogrammihaige (isegi Paul Kerese oma on tal).

Ka „Paabulind“ oli ennast juba ukse ligidale poetanud. Tume-punaseks lakitud küünte vahel hoidis ta kava, mille ülemine äär oli viltu kokku murtud: see pidi näitama tema suurt kunstilist meelt.

Meie pugusime teise ukse juure ja nõudsime sisselaskmist. Kuid seda ei maksnud lootagi. Šveitserid valvasid kui kullid ukse ees ja takistasid igat sissepääsukatset. Üks neist oli küll usna vaikse ja järeleandliku iseloomuga, kuid selle eest olid ülejäänud kaks keerbid ise. Kolmandat inglit nad ei lasknud üldse ukse lähedalegi.

Autogrammihimulisi oli ukse taha kogunenud kaunis hulgate. Igal minutil tuli neid aina juure. Alustasime kõik ühisel meel rünnakut. Paiskasime ukse lahti ja juba lipsaski üks paindunud preili „Knopka“ (see on nimelt kõige tigidama šveitseri hüüdnimi meie kolme keskel) käe alt läbi; see aga napsas tal kraest kinni. Selle aja sees olime aga meie juba teel kunstnike toa poole. Kuulsin teda veel kisavat ja ähvardavat, kuid järele ta siiski meile ei usaldanud tulla.

„Paabulind“ oli juba autogrammi kätte saanud ja vestles nüüd kunstnikuga, võluv naeratus huulil. Mu kooliõde pistis viimasele Taska albumi nina alla. Keegi tahtis väga teravmeelne olla ja tähendas: „See pole enam autogramm, vaid autokilo!“ Naersime, sest see kuulus sel korral viisakuse reeglite hulka.



Kunstnike toast väljudes nägime „Tilka“. Ta vaatas mulle imestusest pärani silmadega järele. Mõtles vist, et nägi viirastust. Kadusime ruttu.

Hingasime kergendatult, kui „Estonia“ kontsertsaali uks meie taga sulgus.

Ega kontserdil olegi nii kerge käia, kui mõni arvab.

**Vivace.**

## TEMA.

Ta oli väike, kõhn ja peagu inetu mees. Temale näkku vaatajat aga panid imestama suured tumedad ilmekad silmad. Need ei sobinud sugugi tema kinnise ja saamatu iseloomuga.

Ta oli juba neljakümne aastane, kuid polnud veel edasi jõudnud raamatupidaja kohakesest juudi äris, kus ta oli teeninud juba kaheksateist aastat, kui mitte enam. Ta vanemad olid surnud vingusurma ajal, millal ta oli alles lõpetanud keskkooli ja kavatses astuda ülikooli. Ta pidi muidugi sellest kavatsusest loobuma ja vastu võtma koha ärisse noorema raamatupidajana.

Vabariigi rahutuil algaastail elas ta alatises hirmus, sest kartis mobilisatsioonikäsku enam kui surma, nagu kõik egoistid. Ajal, millal teised noormehed panid elu kaalule isamaa eest, korjas tema raha edasiõppimiseks. Õnnetuseks kaotas ta aga viie aasta jooksul kogutud raha pangakrahhis ja oli sunnitud õppimise kavatsused jätma. Samal põhjusel oli ta ka vanapoisiks jäänud.

Tal oli aga väga huvitav harrastus — ta armastas kirglikult unistada ja fantaseerida. Sealjuures seadis ta ikka iseend kõigi kanglastegude sooritajaks. Täiskasvanud mehele polnud see muidugi kuigi sobiv harrastus — tema aga teisi ajaviiteid ei tundnudki.

Udusel hommikul ruttas ta tööle, olles ise nii mõtteisse süvenenud, et ei märganud midagi enese ümber.

Ta nägi iseennast kõrvalt nagu kedagi teist inimest või nagu pilti sammumas valges toogas üles laia marmortreppi mööda, kaasas paar sõdurit. Trepil jooksis tema juurde suure halli habemega ja kõvera kepiga vanamees, kes vannutas: „Ära mine täna sinna!“ Tema aga naeris ja käskis sõduritel ära viia vanamehe. Jõudnud suurde tuppa, kus teda ootas hulk mehi, nägi ta enda ümber ainult vaenlikke nägusid. Enne kui ta midagi kahtlast märkas, tekkis väikesest sõnelusest vastastel paras juhus talle kallale tungida.

Siiani nii selge pilt hakkas kahvatuma — ja ta leidis end töökohta ukssel; silmade ees aga seisis veel mees kaitseks tõstetud käega, silmades piiritu kurbus ja suu avatud karjatuseks. Nüüd kuulis ta ka hüüdu: „Ka sina, Brutus!“ — ja leidis ehmatusega, et seisis peegli ees, kust talle näkku vaatasid hirmust moonutatud sil-

mad ja avatud suu, huulil veel selle kuskil kuulnud lause lõpp... Brutus! Nüüd taipas ta, et oli end kujutelnud Caesarina.

Parajasti saabuvad äriteenijad vaatasid teda imestunult, siis naeratasid nad pilkavalt — oli ta ju tuntud ogara vanapoisina.

Kogu päev pidi ta nüüd mõtlema, kas ta oleks võinud olla Caesar. Ta pidi aga tunnistama endale, et kui tema oleks kunagi olnud Caesar, siis oleks see nimi jäänud tundmatuks.

Nii kujutles ta end tähtsusetu ristsõdalasena, aga sealsamas jälle Napoleonina. Eriti meeldis talle end näha tuntumate isikute osas, sest ta oli lugenud nende elulugusid ja oskas oma fantaasiat niiviisi kergemini rakendada.

Ta nägi end Napoleonina rõdul ootavale rahvahulgale uhkusega näitamas vastsündinud poega. Ta nägi end Püha-Helena saarel kurbusega tagasi mõtlevana möödunud võimupäevadele, ainsaks lohutuseks maakaart ja blondi poisi päevapilt.

Ta kujutles end sadades olukordades, mis olid läbi elatud teiste poolt ja ka niisugustes, mis olid fantastilised hullumeelsuseni. Tööle minnes, seal olles ja sealt tulles; õhtul ja hommikul — igal ajal fantaseeris ta; kuid siiski teadis ta, et ta ei sobinud neisse kujuteldavasse olukordadesse — ta ei kõlvanud kuskile. Miks oli sündinud maailma inimene, kellest polnud kellelegi mingisugust kasu? Mis head tegi ta sellega, et teenis vana juudi äris? Röövis võib-olla ainult teenistuse mõnelt lasterikkalt isalt.

Sellele vaatamata, et ta täiesti teadlik oli niisuguste naiivsete unistuste otstarbetusest, jätkas ta siiski fantaseerimist. Kas oli ta loodud luuletajaks? Ei. Ta polnud kirjutanud kunagi ühtegi värssi. Ka proosas ei osanud ta kirjutada. Ta oli vist lihtsalt niisugune egoistlik unistaja, kes ei lootnudki, et tema salajased soovid täiduvad.

Uhel hommikul tööle minnes kujutles ta end 22. sajandil huvitavas riietuses lendamas omaenda poolt kokkuseatud raketlennukis — Marsile... Siis jäi ta auto alla.

Isegi surses jäi ta truuks oma fantaseerimisele — ta nägi end põrkavat vastu Marsi pinda ja kaduvat kuskile mõõtmatusse sügavusse, vist Marsi sisemusse, kuna kogu ta keha valutas pööraselt — nagu liig suurest õhusurvest.

„Küll vist või ei“ oli ta poeediks loodud. Või hullumaja elanikuks?!

**Enn.**



## In memoriam.

Soojaks suveks tuli  
„lind“ meil lõuna ra'alt,  
fabras, õrn ta oli,  
olend Prantsusmaalt.

Ja kui alla nulli  
vajus kraadiklaas,  
läks ta kust ta tuli,  
Prantsusmaale taas...



## KUI VANAEMA NOOR OLII.

Sügisõhtuil, kui vara pimeneb ja õues laskub valget sügisudu, istume vanaemaga kahekesi ta väikeses toas ja jutleme. Õigemini: tema jutustab ja mina kuulan. Läbi hämaruse näen vaid ta raugapead säramas. Toas on soe ja hämar, sest vanaema armastab „videvikku pidada“, nagu ta ise ütleb. Hämaruses ujuvad ka tema mälestused ja võtavad tema vaimusilmade ees aina selgema kuju: siis püüab ta kinni oma mälestusi ja jutustab neid mulle. Need on üksikud ahelalülid ta pikast elust, ning iga lüli sisaldab endas väikest romaani, igapäevast, kuid vanaemale siiski nii armast ja mälestusriikast. Õues langeb aga hääletult külma udu roostesele maapinnale, pihlakas vaid väriseb veepärles akna all ja vanaema jutustab.

Kivine ja tuuline Harjumaa küla oli vanaema sünnipaik. Väikesena hullas ta paekividest aedade vahel ja kivisel karjamaal, ega osanud paremat tahtagi. Päike oli hele-kahvatu tuulises taevas ning löoke sillerdas üle karjamaa; kuusemetsas peitus ta muinasjutumaa maailm ning ahju taga laulis kikk talle õhtuti unelaulu. Lapsepõlv oli tal täis päikest; seda oli ka siis, kui tuul ukse ette hangi keerutas või vihma yastu katust rabistas. See sisemine päike tegi koduseks savipõranda ja nõgised seinad, ilustas vanemate kareid ja murelikke nägusid ning andis lastele elurõõmu ja visadust. Väikesest talust võrsus ta, tütarlaps linaõiesiniste silmade ja linavalgete patsidega. Nii elavalt seisab see tütarlapsekuju mu kujutluses, et ma ei suuda uskuda, et see mu vanaema on; aga samuti ei oskaks ma kujutleda ka ühtegi teist tütarlast vanaemana.

Ta mänguväli oli nii suur, kui seda suutsid mõõta ta paljad väledad jalad. Ikka jooksis ta oma seltsilistega suure karjamaa kivistel väljadel, kõik valgepäised ja pelglikult kergejalgsed, nagu sealsamas söövad lambad. Kui kodus ka lõppes viimne leivakilluke,

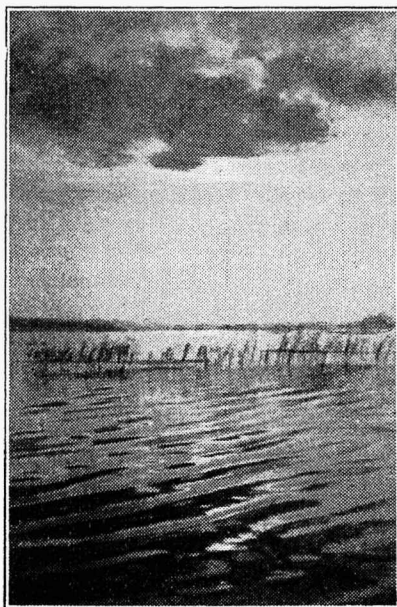
siis toitsid neid taevas ja tuul. Varakult pidi ta tutvuma eluraskustega. Isa suri ja ema läks mõisa teenima. Silmis nutt, naer huulil, käis ta mitme versta kaugusel koolis. Oli palju päevi, kus lume-tuiske tahtis teelt pühkida ta väikese kogu ja hanged ootasid teeveerel neelamisvalmilt. Aga vastupanu ta sitkes kehas sai võidu. Koolgi oli vilets; väike, külm ja niiske majake, kus kaugemal asujad õseti magasidki. Öhtul loopisid poisid aluskotid pööningult klassituppa. Igauks võttis oma kasuka või suurräti ning heitis magama sinnasamasse kotile, mis sageli lund täis olid ja külmast aurasid. Aga elurõõm ja teadusejano võitsid lõppeks ka need raskused. Vanaema käis paar aastat edukalt selles väikeses vallakoolis, aga edasi õppima ei lubanud minna ainealine kitsikus. Ja siis läks ta tallu teenima.

Oli ilusaidki päevi, kus kogu noorsugu kogunes küigele ja läbi vaikse öhtu meelitas lõõtspill. Jaanipäev...! Siis laulis kogu hämarduv suveöö ja igalt künkalt loitis tulede punakat kuma. Siis ei olnudki põllud kivised ja leib kapis kõva, — siis lõhnasid kasid ja keerlesid uued, kirevad seelikud ülemealikus vabadusetundes. Mis sellest, et viivuks röömutaevasse lendav hing pidi homme kuskil lehma lüpsma, niitma või loogu võtma — üks öö oli aastas elurõõmule pühendatud ja kõigist muredest vaba. Ja kui helendas mustava metsa tagant esimene valge viiruke algavast päevast, tuli pettumus ja tüdimus hinge: algas jälle tööorja päev. Ja nii pikenes märkamatult eluahel, aastad vajusid aastasse ja mälestused kujunesid pikaks reaks. Vanaema abiellus. See tuli õige ruttu ja vaikselt.

See oli kunagi ühel ilusal, suvisel pühapäeval, kui rahvas volas oreli saatel välja väikesest maakirikust. Kiriku ees õitsetsid toomingad ja õhk oli täis mesilaste suminat ja päikest, nii et see otse pähe hakkas. Siis nägi vanaema esimest korda oma tulevast. Sumin jäi veel kauaks vanaemale pähe ja vist ka sellele noorele pika habemega mehele, kes vanaemale varsti kosja tuli. Ta oli vaene noormees, kuid vanaema oli küllalt õnnelik, kui ta kotitäie sai ja emalt õnnistuse kaasa sai. Nad kolisid varsti linna, suurte tuleviku lootuste ja innuga. Too noormees, see oli minu vanaisa, läks vabrikusse tööle ja elu läks jälle oma rada. Ikka tuli võidelda, võita ja alistuda läbisegi. Mäletan neid uhkeid ülesvõtteid, kus vanaisal on pikad vurrud ja naervad silmad ning vanaema kannab pitstanu ja naeratab ümmarguste põskedega. Need vanad, koltunud ülesvõtted on minu vanematele pühamad reliikviad ning nad on ainsaks sillaks oleviku ja mineviku vahel.

Vanaisa suri hiljuti. Tal olid ikka veel naervad tumedad silmad, mis vanaema alati olid vaimustanud. Ainult ta uhked vurrud olid lumivalged, nagu kortsus ja kõrge kuju küüru vajunud. Nüüd elab vanaema vaid ainult oma mälestusis ning igatseb puhkusele minna. Elu on tema jaoks liiga igav, liiga moodne ja kärarikas.

L. T.



„Kõrkjad tuules“.

## KERJUS.

Kaeblikult vilistab tuul, viies enesega kaasa valget tuhkiat lund. Kogub teda hangedesse ja keerutab siis jällegi laiali igasse ilmakaarde, ulub korstnates ja kangutab katuseid, julgelt ja võidurõõmsalt. Kõikjal keerleb karget lund, mis tuule piitsutusel vajub kaugusse ja pimedusse. Ragisevad ja pauguvad lagunevad, pooleldi mahavarisenud aiad ning mustad ja määrdunud majaseinad tuulest ja pakasest. Ühtegi laternat, ühtegi kollakat vilkuvat tulusilma pole valgustamas neid tänavaid; vaid kahvatu-kollane kuu vilksatab hetkeks hallide masside tagant, et siis jällegi kaduda teadmata kuhu. Lakkamatult hõljuvad ja tantsisklevad õhus lumikehad laiutades oma ebamääraseid vorme üle kogu mahajäetud aguli. Vahel kõveneb tuul, ja siis vehklevad seda ägedamini jääkülmad kondised lumekäed, püüdes haarata oma jäisesse sülelusse kõike, mis juhtub nende teele. Siis vaibub tuul jälle, ja vaevalt märgatavalt keeb ja keerleb lumi hangedes.

Mööda pimedat tänavat, peagu aia lähedal tuigub lähemale tume räbaldunud, kaltsudes kogu. Nägu varjatud tihedalt riiete taha, vilksatavad vaheti vaid kaks tuhmi läiketa silma. Käed kramplikult surutud sügavale taskusse, keha küürus, peas keerlemas pöörases kaoses mõtted läbisegi, meeles täielik tuimus ja ükskõik-

sus — nii sammub ta läbi öö ja tuisu. Tuul rebib ta räbalaid, tungib läbi nende lugematuist aukudest ja jäised valged pilved hõljuvad oma võigast tantsu ta ümber. Ta ei tunne aga midagi, sammub vaid sihitult läbi pimedate tänavate, kus kedagi ei ole abistamas äratõugatud ja väljaheidetut. Ta pöördub kord paremale, kord vasakule, teeb mõttetuid ringe läbi pimedate tänavate, kus isegi vari ei jälgi inimkogu, kuni viimaks jõuab läbi sügava lume umbtänavasse. Ta seisatab hetkeks nõutult kõrge aia ees, ärkab siis kui unest, vaatab ringi — ja hakkab tagasi lonkima. Ja tuul laulab lakkamatult oma vinget laulu ja puistab kõlinal peeni jääkillukesi vastu aknaruutusid. Kondised valged udukäed vehklevad üha ägedamas tantsus ümber räbaldunud kogu, keerlevad ta ümber spiraalidena ja lugematute rõngastena, ikka ähvardavamalt ja julgemalt. Juhituna noist saatanlikest keerutisist satub ta peagi tagasi sinna pimedasse tänavasoppi. Vasttekinud sügavad jäljedki tuhkjas lumes kustuvad tuule ja lume kaastööl peagu niisama ruttu, kui nad tekkinudki. — Seisab ta sääl jällegi hulk aega, toetub siis aia najale ja vajub säält otse sügavasse hange. Nüüd satuvad hoogu valged vehklevad kogud, tuulgi laulab üha kiunuvamalt, üha võikamalt. Lumi haarab ta pooleldi endasse ja hakkab teda siis aeglaselt, aga järjekindlalt, otse kohutava järjekindlusega enesesse matma. Üha uued ja uued lumepilved vajuvad ta peale. Pikas, otsekui lõpmatus vooris tulevad nad ja vajuvad kägardunud mustavale kogule. Kerjus ei pane seda tähelegi, istub vaid, ja lõpmatud mõttelõngad venivad ja keerlevad ta peas. Pea vajub ikka madalamale ja madalamale, kuni viimaks jääb peatuma lõug vastu rinda; ja käed kramplikult surutud hange, vajub mees veel suuremasse teadmatusse, vajub kui mingisse valgesse põhjatusse massi, kui mingisse lõpmatu hiigelavaruse tühjusse. Kusagilt kaugusest paistab ere päike ja sätendavad ja helisevad ääretud valged legendikud päikesekullas. Hing tungib kui kaugete igatsuste poole, ikka kaugemale ja kõrgemale — heliseb ja kirgastub lumi, pillub kui pimestavaid leeke ja sätendavad tuhanded peened kristallid ses ääretus tühjuses.

— Keset kivikõrbe metsikus päikeselõõsas töötab mees. Higi voolab niredena ta turjalt ja pruunistunud nahk tahab pakatada kohutavast kuumusest. Ta tõstab suuri raskeid kive ja kannab need siis paarikaupa vankrile. Kaugusest kostab monotoonne laul kui orjade piinamümin. Päike aga kõrvetab endiselt. Kogu õhk on kui mingi hõõguv mass, mis rusuvalt ja painajalikult lasub igal pool, mis surub ja lämmatab igäüht, kes julgeb end liigutada ses lõõsas. Läbi kollaka udu paistab punane hõõguv ketas, mis korraga tundub olevat otse käegakatsutavas ligiduses. Igal pool kuni silmapiirini vaid kivid, kivid — hallid, mornid ja tummad, täis õhkuvat kuumust. Nüüd muutub iga kivi, mida ta tõstab, ikka suuremaks ja raskemaks eelmisest. Ta tunneb lihaseid, sooni, kõõluseid — kõiki rebenemas pingutusest; tunneb silmi tungimas pealuust, ja kõrvus oigavaid inimhääli, mis taoti muutuvad kui üheksainsaks kriiskavaks, vilistavaks piinakarjeks. Ja ülalt sajab alla kui hõõguv-sula, punakat metalli, mis paneb ta meeleskohis tööle.

paukuvad vasarad, tungib kurku, kogu ta sisemusse ja võidutseb säääl põrgutulena. — Korraga tunneb ta endas midagi rebenevat, nagu mingi keel katkeb kuiva metallilise kõlinala, ja kaotanud teadvuse, langeb ta maha.

— Nägu surutud paanilises hirmus ligi maad, küüned haaramas kramplikult millessegi olematusse, lamab ta kesk karjatusi, röögatusi, vilinat ja vingumist. Taevast pimestavad tohutud mustad pilved. Siin-säääl kärisevad nad, et siis õhku värisema pannes anda maad veel suuremaile. Lumi on täis punaseid laike, jälgi ja mustavaid kogusid; õhk vabiseb saates alla raudset rahet, ja tinavihmast keeb ja keerleb lumi kui põrgukatlas. Mustavas metsikult ülesküntud mullas rabelevad, siplevad, jooksevad ja võitlevad inimesed maa pärast. Kusagil oigab ja anub keegi, hoides kinni kõhtu, ja hirmust ning valust ähmaseil silmil vaadeldes selle väljatungivat sisu; kusagil pöörleb ja viskleb keegi ussina maas ja taamal hingeldab keegi korisedes. Korraga tunneb ta verd tarretumas soonis. — Kohutava hõiskamise, mürina ja tärinaga kerkib kui maa alt inimlane, ja läbi vilistava, plahvatava õhu veereb kui laviin tema poole. Meeletus hirmus viskub ta õhku ja sihitult tormab alla orgu. Silmapilkselt kerkib suitsupilvest kogu, välgatab teras, ja rõgisedes langeb ta kokku. „Vend!“ kuuleb ta end sosistavat, „vend, vend...“

— Pikkamööda vajub kaugusse kogu see mürin ja vilistamine, kogu see röögatuste ja karjatuste maailm. Ta kuuleb veel vaid üksikuid sumedaid lööke, kui kirikukella kauget kuminat.

— Takerdunud juuksed ja räbaldunud riided lipendamas tuules, jalad tinarasked ja kõrvad kohisemas pingutusest — nii jookseb ta läbi tänavate. Ta tunneb oma kurku kinni pigistatavat, tunneb pakitsevat õhupuudust ja metsikuid veretuikuid oimudes. Taamalt kuuleb ta järjest lähenevat kisa, kära ja kurjustavaid hüüdeid. Meeletus hirmus rabeleb ta edasi. Tunneb kogu keha lõhkemas pingutusest, verd valgumas pähe, ja rinda tungimas teravaimaid nõelu. Siis rebeneb tal rinnus midagi, ja lebades maas tunneb ta, kuidas kogu see lärmitsev, karjuv mass vajub ta peale. Teda lüüakse, tõugatakse, raputatakse ja pigistatakse kui tohutute pihtidega.

— Nüüd kaob ka see, ja tasa hakkavad liuglema kuskilt ülalt lumehelbed. Tänavate veerel istub kerjus ja külmast kohmetanud sõrmil katsub meelitada kandlest viisi, mis peaks pehmendama inimeste kivistunud kokkutõmbunud südameid. Ta kondised sõrmed on sinised külmast ja aukus silmist tungib sünye küsiv pilk igasse möödujasse. Keegi ei märka aga kerjust ega kuule teda.

Lumesadu tiheneb, tiheneb järjest, kuni lõpuks kogu maailm on vaid üksainus valge möll, mis paneb silmad virvendama ja valutama oma valgusega ja pöörlemisega. Ka kerjus tunneb seda ja suleb hetkeks, ainult hetkeks, silmad...

— Oo kestel on lakanud tuisk ja sadu. Maad, lagunenud aedasid, suitsunud korstnaid ja musti tõrvatud katuseid katab paks, tihe lumekord. Tänavanurgad ja -sopid on täis kõrgeid valgeid

kuhje. — Ühe sellise ümber seisab inimesi. Paar-kolm möödujat jäävad ka seisatama, vaatlevad natuke maaslebavat rübaldunud kerratõmbunud inimkogu, ja rahuldanud uudishimu, ruttavad siis edasi.

„Kerjus!“ ütleb üks, „hulgu!“ lausub teine, „pätt!“ arwab kolmas asjalikult.

—Att—

## INTERVIEW.

Dehors il fait beau. Il a neigé toute la nuit et j'ai envie de partir sur mes skis pour chercher la neige vierge où les traces de mes skis sont les premières. Tout à coup — trr-trr-trr on sonne. Qui ose venir deranger ma solitude à cette heure fort matinale? Derrière la porte une demie douzaine de visages que le froid a embrassé. — „???“ — „Permettez — la Rédaction du „Lumen“. „Lumen“ — la lumière! Quoique ce soit un journal d'écoliers, il mérite quand même votre attention très distinguée. Notre esprit lent d'écolier se fait gracieux et léger, nous deviendrons parfois même spirituels et avec une habileté extraordinaire nous nous permettrons sous sa forme de petits reçits inoffensifs une critique, une critique sur tous les grands problèmes par exemple: celui de savoir si l'élève restera toujours l'esclave de ses professeurs? etc (nous sommes pour la critique presque aussi parfaites qu'en faisant du „spiker“). Notre „Lumen“ vaut bien „Les Lettres Persanes“. Des allusions, monsieur, rien que des allusions! Mais excusez-nous, monsieur! Nous sommes venus pour vous demander vos impressions sur Paris et sur les parisiens. Ne nous cachez rien monsieur, parlez, nous sommes entre nous!

Que faire? Au lieu de faire mes confidences je suis même prêt à subir encore trois jours de 25. decembre, où on reste en famille, où on croque du chocolat jusqu' à une indigestion et où on s'ennuie formidablement avec la grimace la plus aimable.

Du courage — le jeune et viril Cadmus, avait-il peur devant le serpent à sept. têtes au fond de l'Enfer?

M'aidant de cet exemple choisi avec art et goût, je prépare un petit cours: „Mes chers amis et chers condisciples! Le simple coeur d'un vieil érudit bat plus fort (vrai!) et je me sens flatté (?) et très honoré (??) et surtout très content (va, hypocrite!) de votre visite. Mais, mes chers amis et chers condisciples, vous posiez cette aimable demande à un de vos professeurs français? Ils savent certainement mieux que moi vous repondre et“ — un terrible mélange de mots et de cris. Malgré moi je vois une classe devant moi, le professeur timidement au milieu de ce vacarme. „Mais monsieur, à votre âge — nous voulons quelque chose d'impartial!“ Très bien, je félicite; celle-là est au moins forte en logique —



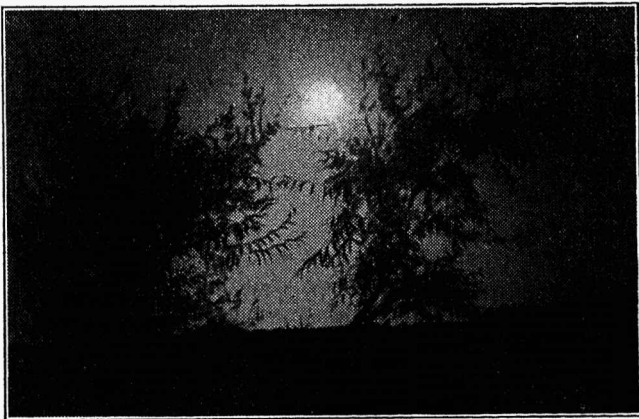
je l'avoue, quoique j'ai senti une douleur sourde pendant ces mots:  
„A votre âge, monsieur“...

„Mes amis et chers condisciples! Sur Paris je peux vous dire très peu. J'ai employé mes jours et usé mes yeux dans les bibliothèques et dans les Musées. J'adore les primitifs et je déteste l'art insolent de Rodin. Quant aux parisiens-ils sont de très grands individualistes. Je l'ai remarqué tout de suite d'après les fromages. Figurez-vous: en France il y/a plus de 200 sortes de fromages et ainsi chacun peut satisfaire son goût. Les parisiennes — ça va sans dire — sont toutes très belles au moins on le dit. Egalement on raconte que Paris est très sale, mais il y a partout de mauvaises langues et moi, j'aime bien le désordre et les papiers partout. La vie qu'on mène laisse des traces... Tenez, à cette occasion: un beau désordre est un art.

Mes chers amis et condisciples — j'ai parlé!“

Mes paroles sont suivies de quelques rares remerciements...

Je suis de nouveau seul. Mais c'est l'heure où je prends ma tasse de lait avec un petit morceau de chocolat aux noisettes — et le moment pour aller dans les forêts blanches est passé. Dommage!



„Muinasjutt“.

# MÖTTEID SPORDIST.

Motto: Curandum est, ut sit  
mens sana in corpore sano.

Mis on sport? Defineeriksin sporti kui inimkeha arendamist elujõule, tervisele, jõule ja ilule. Sport on inimkeha teadlik ja sihi-kindel arendamine harmooniliseks tema hingega.

— Tihti tõlgitsetakse valesti tuntud lauset: terves kehas terve vaim, ja arvatakse küllaltki naiivselt, et igas terves kehas peab peituma ka terve vaim. Unustatakse, et sport on vaid abinõu, millega saavutatakse tervele vaimule, kui see varem olemas, terve kest — terve keha. Seepärast mitte ainult: mens sana in corpore sano, vaid curandum est, ut sit mens sana in corpore sano, — on tarvis hoolt kanda, et oleks terves kehas terve vaim.

Ägu unustatagu veelkord, et sport on vaid abinõu, vahend, mitte eesmärk, milleni oleks tarvis jõuda. Sport on, nagu varem öeldud, inimkeha arendamine harmooniliseks tema hingega. Teame ju, et vaid harmooniline inimene on küllalt täiuslik, küllalt väärtuslik. Kuulgem vaid, mida lausub selle kohta Platon:

„Häälestamata harf annab toone, mis ei ole ilusad kuulda kõrvale.“ Nüsamuti ei ole ilus kuulda kõrvale ja näha silmale inime, kes ei ole harmooniline: kelle väline isik ja sisemine isik ei ole häälestatud kooskõllaliselt. Seepärast peame meie kõik püüdma, et meie vaim ei rutaks ette kehas ja et meie keha ei ruttaks ette vaimust, sest õilsaim vaim viletsas kehas on halvem kui keskpärase vaim keskpärases kehas.

Maailma valitseb harmoonia!

— Peagu kogu meie praegune vanem põlv peab sporti kui mingiks vähema ringkonna eralõbuks. See on suurelt osalt tingitud sellest, et kogu meie spordiliikumine on ikkagi veel vale alusel. Spordiga, peamiselt just võistlusspordiga, tegeleb vaid väike osa rahvast ja kogu mass seisab spordist täiesti eemal. Arvatakse, et sport seisab vaid võistlus- ja rekordspordis. Ei suudeta taibata, et iga inimene peaks tegutsema spordiga, niipalju kui nõuab seda ta keha. Võetagu siinjuures kohe eeskujuga meie ligemalt hõimult! Normaalse kehakasvatuse ei nõua ju midagi rasket ega võimatut. Ei nõua ju teilt keegi n.-n. võistlussporti — see jääb ikkagi täiesti isiklikuks huviks ja tahtmiseks. Nõutakse teilt vaid ainult seda, et „teie vaim ei ruttaks liialt ette kehas“, ja nõudjaks on — teie keha. Keegi ei nõua teilt ka rasket ja aegaviitvat treeningut. Pühendage iga päev veidi aega oma kehale, ja te kahetsete, et te seda varem ei teinud! „Veidi, kuid järjekindlalt!“ on siingi alati kehtiv.

—Att—

## EPISOOD.

Tihti leian oma silme eest pildi suurest lagedast saalist. Paar piimjat valguskuuli laes vaevalt muutsid heledamaks ruumis valitseva hämaruse. Laudpõrand natuke läikis talgist. Mööda seinääri looklesid pikad kitsad pingid, kus balansseerisid me tütarlapsed kui pääsupojad telefonitraadidel. Kogu me tähelepanu keskendus poisterühmale kesk saali, mis „Sous les toits de Paris“ taktis nagu kangutas põranda küljest lahti kohmetunud koibi. Vaata, müksas mind Aime, vaata, kui meeleheitlikult „Propeller“ jälle kätega vehib... Taevas, vaata ometi, missuguste järskude sammudega. too poiss seal kõnnib. Oh õnetu, kel sul pole aimu tantsu sulavusest!... See vaene mees seal, tal hakkavad igakord värisema käed ja põlved, enne kui ta riskib astuda minust mööda, et alustada mõnda veidi keerulisemat paad...

Aime kritiseerib ja kritiseerib. Ma ei pane enam tähele, kellest on juttu — vaatlen oma partnerit. Pikk ja kitsas kogu. Pruun ülikond istub veidi lõdvalt. Pehmejooneline särgikrae. Valgetäpiline väike ristlips asetseb veidi viltu. Sõrmisse tekib mul niisugune tunne, et tahaks häämeelega seada teda natuke rohkem otse. Aga ei, — see viltune lips sobib nii hästi selle tumepruuni juuksetukaga, mis tihti sõidab alla kuni silmini. Tundub täiesti loomulikuna, et nimetame teda omavahel kunstnikuks. Aga iseeneses nimetan ma teda ikka „Neeme“. See on ta eesnimi, mille pärast ma võiksin tasse kas või armuda, nii imeilus ja talle sobiv. Tahaksin kohe kõvasti, nagu altari ees hõisates vastata jah, kui ta nurgeliselt kummardub mu ees ja tasa küsib: „Kas tohin paluda?“ Tõusen „Märchen von Tahiti“ — endale märkamatuult ümisen kaasa viisi, kui inglisvalsi rütm nii haarab keha, et üldse ei tunne, kuidas edasi liigume. Seisaksime nagu paigal seina ääres ja vaataksime päält, kui tantsib mööda palju, palju inimesi. Mõttet hajuvad ja tunne on täpsalt sarnane nagu enne unumist. Ai, hirmus põrutus paneb seisma hingamise. Neemege kaotab veidi tasakaalu. Otsasõitnud poiss naerab ülbelt, et pese silmad puhtaks; jah, et nähtavasti üks meist ei oska üldse tantsida — Neeme jõuab tast ette, ütleb naeratades: „Tõsi, mina igatahes olen see tantsidaoskaja pool!“ Muusika tempo läheb üle kiireloomuliseks foksiks. Viis kõlab praegu kõrvus. Sõnad on ununenud. Oli vist nii; et armsam, kui kirjutad mulle, siis tee seda roosal kirjapaberil. Tean siis, et armastad mind... Mina küll isiklikult leian roosa kirjapaberi olevat maitsetu. Minu kirjad on alati kollased. Mitte päris kollane, aga nii rohkem kreemikas varjund. Ja oma armsamale kirjutaksin kirja, mis näeks välja nagu hästi vahule hõõrutud munarebu. Neeme avab suu ja küsib, kas ta ei olevat mitte oivaline salongilõvi. Ta tormavat siin saalis praegu hoopis metsikumalt ringi kui ta uhked suguvennad kõrves. Naeran südamest ja pälun teda alandlikult mitte enam võtta pikemaid samme.

Pool tundi hiljem palub tema mind mitte võtta nii pikki samme.

Nii jõudvat me liiga ruttu edasi. Selle peale ei vasta ma talle midagi. Sammun isegi veel kiiremini ning peagu rebin endaga kaasa mu käevangus rippuva Alla. Tuju on võimatult halb, sest tajun vaistlikult, et Alla tuli oma kodust mööda mind saatma ainult selleks, et Neeme siis uuesti saadaks ta koju tagasi. Ulatan käe jumalagajätuks. Neeme aga ei lase mu kätt lahti, vaid ütleb, et tulge ja saadame nüüd Alla koju, et pärast tagasi tulles meil niikuinii üks tee. Neil paaril sõnal oli niisama suur, kuid veel hoopis kiirem mõju kui peavalupulbril. Kui me teist korda tagasi jalutame mööda Tartu-maanteed, muutub mu meeleolu aina elavamaks, olgugi et aeg läheb järjest hilisemaks. Konstateerin viimast tähtsal ilmel, vibutades õhus kätt, nii et hiljuti sünnipäevakingiks saadud hõbedane uur tuleks mantlikäisesuust hästi nähtavale. Neemel oli küll ka üks rihm üleval vasakpoolse kuuetaasku küljes; aga ta seda välja ei tirinud, et kontrollida minu poolt väljakuulutatud aega; nii et ma just oma pead ei tea anda, kas sääl otsas oli uur, või ei olnud. Ja teate, ma naersin nii, et tühi tänav paari kilomeetri pikkuselt vastu kajas, — see oli nii naljakas, et Neemel olid kalossid jalas. Ometi ei olnud kahel viimasel nädalal vihma sadanud ja baromeeter üha tõusis, olgugi et minu arvates ei olnud võimalik, et ilmad veel ilusamaks oleksid läinud. Aga need kalossid olid tal jalas suurest armastusest minu vastu. Suurest armastusest saatis ta mind koju ja selle suure armastuse pärast oli ta siis sunnitud hiljem põiki minema üle ülesküntud porise aiaviljamaa. Pealegi vajuvad ta seal alati vähemalt põlvini sisse, kuna aga kalossid vaevalt ulatavad katma saapatald. Tihti olevat ta alles hommikul saanud koju. Oõ läbi otsinud porist kalosse, aga alles valges olevat võimalik õieti eraldada musti kalosse mustast porist. See tähendab, et kalosside helepunane vooder ja kuldsed tähed sääl põhjas olevat ka juba ammu mustaks muutunud igavesest poris ligunemisest. Tikke Neeme muide kaasas ei kandvat. Imestasin, et ta ei olnud kirglik suitsetaja, olgugi et käis juba keskkooli kolmandas klassis.

Ta seisis seni all, kui ma, hingetu veel trepist ülesjooksmisest, akna lahti kiskusin ja ta veenduda võis, et ma olen täie terveise juures. Süis võttis ta veel kord peast mütsi, silus käega üle korratute salkude. Ja ma vaatasin mõni hetk järele ta eemalduvale kogule.

Ainult inimesed, kes oma elus raske hingelise kannatuse läbi on elanud, oskavad oma kujutelmas rekonstrueerida seda piina, mida tundsin, kui möödus tants tantsu järele ja kordagi enam mu ees ei kummardunud Neeme. Ta tantsis Odaga, Ritaga, Vilmaga, Helgaga. Mina, ma tantsisin „Propelleniga“, „Punapeaga“, „Prillistatud onkliga“... See ei olnud tants. See oli mingi kange kõndimine. Vahel õnnestus mul viivuks kaasa elada meloodiale, seal tõi mind jälle ärkvele sammude segimine partneriga, kes oma sammumise, õigemini tammumise juures ei tunnustanud mingit takti ega rütmi. Püüdsin siis mitte enam kuulata muusikat ja koondasin kogu oma tähelepanu, ainult et mitte härrale jalgu jääda. „Zwei rote Lippen und ein roter Tarragona“ — ja mul valgusid silmad täis pisaraid, kui keegi mulle jälle nii meeletult valusasti astus var-

bale. Veel suurendas mu valu kujutus sellest, mis ma oleksin tundnud siis, kui mul oleks olnud kuskil mõni konnasilm. Veidi lõbustas mind Leena õnnetus. Teda kui pikka ja nõtket tütarlast oli julgenud paluda tantsima keegi õige lühike poiss. Ja et kujutella, Leena särises vihast, sel poisil oli olnud veel jultumust tantsu ajal paluda teda korrata üht lauset, sest ta ei kuulvat hästi, mida Leena sääl üleval rääkivat. Pärast tunni lõppu suures segaduses lippasin kellelegi märkamatuks uksest ja pagesin nii ruttu, kui võisin.

Järgnes veel ainult üks kordamistund ühe tütarlastegümnaasiumi avaras aulas. Istusin lobisevate tütarlaste hulgas suure samba varjus. Ma ise imestasin, kuidas ma neile järele andsin ja kaasa tulin. Olin otsustanud mitte tulla, ja nüüd kogemata olin ometi siin. Nägin liginevaid jalgu. Keegi kummardus mu ees. Tõusin, ja istusin siis viivuks uuesti, nii nõrgaks muutusid mu põlved, kui vaatasin otsa Neemele. Ja siis ta jutustas, Helga öelnud talle, et ei olevat hää tantsida ainult ühega, õpib liiga ühekülgses. Eelmine kord ta oli siis proovinud paljudega. Oli kohanud paljusid, kellede jalad vaevast puusast liikuda andsid. Rääkis seda ja veel palju, palju sõnu, mis olid niisama ilusad kui muusika. „Märchen von Tahiti“ — helisesid klaverikeeled ja süda.

Inglisvalsi rütm haarab keha, liigutused muutuvad aiva sujuvamaks, mõtted hajuvad. Ta palub mind mitte tagasi minna vanale kohale. Istusime kõrvutiasuvaile toolele seinalühtri alla, et oodata järgmist tantsu. Ta küsib, millal ma viimati käisin kinos, kontserdil. Jutustan, et mul ei ole praegu raha. Et sulen igakord silmad, kui lähen mööda kuulutusepostidest, ja et olen nii paaril korral pidanud jääma auto alla. Ta naeratab abitudult ja ütleb, et tal olla mulle väike palve, et kas me ei läheks järgmisel korral koos. Jälgime kärbest, kes vaevaselt lonkab mööda seina. Vaene kärbes, ta tiib jäi ukse vahele. Kuulake, kas ei ole see lause imeilus — vaene kärbes, ta tiib jäi ukse vahele.

Sellest on möödas nii palju aastaid. Olen käinud paljudel tantsukursustel. Palju on olnud mul häid partnereid. Neeme oli esimene. Ta näojooni ei suuda ma parimal tahtmisel enam meenutada. Kui ma Teid ometi veel kuskil kohtaksin, Neeme!

—et—

„Evida usku eesti rahva tulevikku, tähendab evida sedasama ka keeleuueenduse tulevikku. Praegune keel on puudulik. Seepärast, kui on lootust, et eesti keelest saab ükskord täiesti väärtuslik ja peen kultuurkeel, siis on see võimalik vaid siis, kui kõik hääd uuendused läbi lähevad.



Eesti keel on kahtlemata suuresti arenenud viimase 20 aasta jooksul, kuid tal tuleb vähemalt teist niipalju areneda jõudmaks oma täielisele küpsusele.“ („Tuleviku Rajad“ nr. 22. „Keel ja noorsugu“.)

**Joh. Aavik.**

**Kas tõesti kujuneb eesti keel kord säherduseks?**

## ÜRM.

Oli juba vidus, kui asukas Ant jalus koju. Ilm oli pamur ja räävetas.

Umbunult reenis ta mööda viidakat rõuna.

Polumtkas noidles teda hahmana hongarungu varjust üks hi-line mootsik ribakas roidus ja küsis teed. Ootamatust üttest õõvas-tus Ant — ei vastanud aga midagi ja tegi pelunult kiire kaitsevelba.

Roidus oli väga ünse. Ta tirrutas ilnilt Antu, kusjuures vii-manee olbas ta lurnidust. Roidus ei usendanud teda. Nõngesti lii-kusid ta raulad: „Kas sa, lüll, ei vastagi mulle?“

Sellele Ant närgastus: „Mu härra, ärge olge nii rehik!“ — „Ah sa mestad mind mairitella, ma su pamitan!“

Ant pelus, tegi ponnistusega harpe ja püüdis lurkida pääksi; kuid nurakas roidus sööksis talle raevuvahus järele ja tekkis müllak.

Roidus haaras hudja ja hommas nereda tao. Tolle lüüakuga peiris Ant ränga nääve.

Roidus mullistas ja müllastas mehe pakid. Kogu roite ajal ilkus roidus.

Naak ja mõna pidesid. „Te olete ju huri!“ hüüdis muuk Ant.

Ta ponnistas, et lannistada käsikähma, kuid teda valdas nään-dimus ja rambimus; ta horjus, kuhtus ja luisus tajutult sarnikule... Mõne aja pärast malmitsenud paar külameest arvasid algul, et tege-mist on mõrduga.

Mampunud ja lambe Ant kuletati oma mökki, kus niimati ka ta pakid.

Pahvunud abikaasa palus võrgendit mitte reltida ja loobuda igasugustest täälinguist kahakast.

Tükk aega lebas Ant rambinult ja oiretult. Endisel tahratul näol olid sinelmad ja sarn oli hurmane.

Kogu pässi äävil sire naine oli velbas ja valvas teda talbelt. Tojakil iinis ta toverlikult Antu ja hergistunult kuiskas talle lohte.

Arganult leidis Ant end oma pirdis. See oli neep, et tal menaldus pääseda ainult sinelmate ja reigadega.

Rahjus roidas palju, enne kui tal menaldus jalulda.

Naiseiga möödus aeg ratsusalt.

Varsti oli nende ratt taas täis peesi ja lüümet päikesepaistet, ja ruldand ürm oli peatselt ununenud.

Kratt.

## MIKS NAERAVAD INIMESED?

Arvasin kunagi, et olen filosoof... Te muigate? — Aga palun, siin pole midagi naerda! Võin samuti olla filosoof kui iga teine teie hulgast. Pean möönma — olin isegi vaimustatud sellest uuest avastusest!

Aga et olla filosoof, selleks peab mõtlema, peab juurdlema, kahtlema, kahtlustama; peab teooriaid koostama, et neid kõrvale heita, tõdesid otsima, et neid mitte leida — lühidalt — targa näo tegema kehva mängu juures, — selge?

Ja mina püüdsin otsusele jõuda, miks naeravad inimesed.

Ajasin kassi (ta oli kuulus oma „soolode“ pärast) toast välja, keerasin ukсед hoolikalt lukku, tõmbasin isegi kardinad akendele ette, et mind keegi mu tähtsa toimingu juures segada ei saaks. Siis istusin kirjutuslaua taha, võtsin tähtsa poosi ja hakkasin mõtlema...

Miks naeravad inimesed?

Ja järsku hakkasid kostma mu kõrvus kõik need naermised, itsitamised, kihistamised ja irvitamised, mis ma siiani olin kuulnud.

Alguses meenus mulle järe bass, mis põrises ja turtsus kui rikkes mootorratas. Ahaa! — see oli meie lombaka ja vimmas kojamehe naer. Mäletan selgesti: hommikul, kui piimanaine vä-rava kääksudes hoovi astus ja kojamehe energiline teinepool parajasti kuhugi minema oli purjetanud, siis rõkkas hoov kojamehe viinast ja suitsust pargitud hääleorganist, mille sekka klirises piimanaise kriiskav metso-sopran.

„No mis nad naeravad!?“ siunasin siis, ise hüüsin kikivarbail akna manu ja piilusin välja. Näen — kojamees istub prügikasti äärel, luud vedeleb jalge ees. Uhe käega vehib ägedalt õhus, teine hoiab mingisugust paberilipakat. Piimanaine, suur mannerg käes, vahib tal üle öla ja mõlemad naeravad — piimanaine näost punane kui vihane kalkun.

No oleks mul võimalik olnud üht pilku, üht ainsatki pilku heita sinna paberile, küllap oleksin siis teadnud, miks nad naeravad!

Siis meenub mulle imelik hääl. Kujutage enesele ette — alguses tasane luksumine — kõveneb kordkorralt — jääb korraks

nagu kurku kinni — ja siis, nagu võitnud takistused, purskab kui kuulipildujast, et niisama ruttu katkeda kui algaski. See on nooruke neitsik, kes nurga pääl punases kioskis lehti müüb. Terve päev istub vaikselt oma žurnaalide, lehtede ja suitsukarpide man. Aga kui aeg hakkab nihkuma lõuna poole, muutub ta silmanähtavalt kärsituks, hakkab ärevalt tänavatpidi alla piiluma. Keda ta ootab? Ja varsti ilmubki nurga tagant kõhides, aevastades ja haisutades vanadusest jooksvahaige mootorratas: klanitud välimusega lehepoiss istub küljekorvis suure lehepuntra pääl. Preili silmis leheputkas aga tuksatab midagi, suu tõmbub muhedale naeratusese... Mootorratas teeb veel viimse meeleheitliku hüppe, oigab kord valusasti, laseb rutuga viimase haisupilve taeva poole ja — näe — seisabki! Noormees hüppab elegantse kaarega küljekorvist, haarab lehepuntra kaenla alla ja on kahe pika sammuga leheputka juures. Üpris kauaks jääb ta sinna, küünarnukiti müügilauale toetudes.

Kioskist kostab aga äkki turtsatus — ja siis läheb lahti kui kuulipildujast...

Tja, miks nad naeravad?

Järgmiseks kuulen röögatust, see paisub kui torm, mässab kui märatsev jõgi, hävitades kõik takistused, et lõpuks kahaneda vaikselt sulinaks. Ja ühes selle naeruga kujutlen paratamatult meie vastas oleva lihuniku päranaetud lõualuud. Ta nägu on üks ainus kraater, kui ta naerab: pilukil silmad ja kortsuaetud nina ei paista väljagi. Ta lott lõua all väriseb õrnalt naeru taktis. Parem kulm moodustab ovaalse kaare, kuna vasak katab peaaegu täielikult rasvunud seasilma.

Ta naerab alati: hommikul, kui ta oma karni luukide juures klõbistab; päeval, kui ta ostja sisse astudes verise noa vastu nahkpolle puhtaks pühib või kui ta šnitselit kaalub.

Kord võtsin südame rindu ja küsisin talt ta alalise naeru põhjust. Kuid tema — rumal — sai ägedaks!

„Ah mis ma naeran,“ põristas, „segab see teid, noormees, kui küsida tohib? Või on sellepärast mu karbonaadid ja singid halvemad, ah? ... Mida te üldse soovite — või tulite mind vanainimest niisama narritama, mis?!“

Ma polnud tõesti ette valmistunud niisugusele sõnadevoolule. Tõmbasin küüru selga ja sulgesin nii ruttu kui võimalik ukse väljastpoolt...

Viimaks jõuan otsusele, et ma nii-kui-nii sellele küsimusele vastust ei leia. Tõusen pahuralt laua tagant, pea otsas huugasmas.

Viskan palitu ülle ja torman tänavale. Mõtlen, et esimeselt vastutulevalt tuttavalt küsin nõu. Käed sügaval taskuis, krae üles tõstetud, sammun mööda sulast libedaid kõnniteid. Jalg libiseb tihti, kord saan veel viimisel hetkel kuskil laternapostist kinni haarata. Tuju langeb alla nulli. Pidin ma ka niisugust lolli küsimust arutama hakkama. Terve päev läks „mokka“ tühja vaimunärimisega.

Aga hing on visa — mis kord ette võetud, peab ka viidama lõpule! Mu kurbi mõtteid katkestab korraga tuttav hää!



„No-noh! Nii sünge ilmega päise päeva ajal ringi hulkuda, ja veel niisuguse koerailmaga!“

Vaatan võpatades üles. Mu ees läigib laia kaabuloti alt muhelev nägu.

Ja vastuse asemel surun läbi hammaste:

„Kaarel, võtaks sarvik — miks naeravad inimesed?“

Kaarel vaatab mulle imestunult otsa, turtsatab kord, haarab mul siis äkki mõlema käega õlgadest kinni ja järgmisel hetkel paiskub mulle ühes vänge sibulalõhnaga vägev naerusagar näkku...

Pöörasin talle sõnalausumata selja ja tulin tulema. Pean tunnistama — olin südamepõhjani haavunud. Ja sellest hetkest peale vihkan kõike, mis on naeruga ühenduses.

Sellepärast jäigi lahendamata see küsimus — miks naeravad inimesed?

—tam.

## PILDITELEGRAAF.

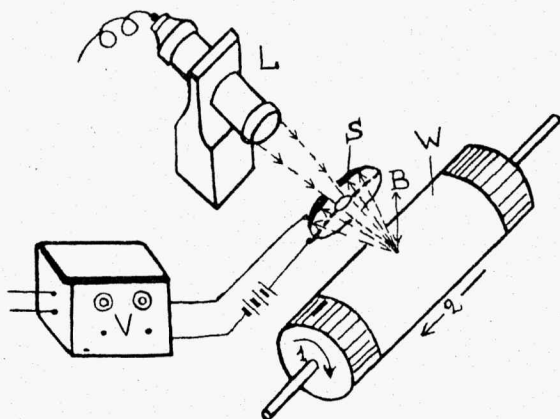
Üheks tänapäeva tehnika aktuaalsemaks probleemiks on kaugenägemine. Sellest üha arenevast ja täienevast alast loodetakse väga palju. Arvatakse, et kaugenägemine jõuab kord ka niisama kaugele, kui seda juba on raadio. Kuna raadio eelkäijad — telegraaf ja telefon — omavad praegu maailmamajanduses ja rahvusvahelises läbikäimises tohtu tähtsusega kohta, siis pole aga kaugenägemise eelkäijatest — pilditelegraafist ja pildiraadiost — kuigi palju kuulda. Mida mõistetakse siis õieti pilditelegraafi all? Pilditelegraafiks nimetatakse seadeldist, mis võimaldab paberil olevat joonist või fotot traadi või raadio teel edasi anda. Siinjuures olgu tähendatud, et tänapäeval on sarnased seadeldised seevõrra arenenud, et postkaardisuuruse pildi edasiandmiseks kulub vaid 7 sekundit, ja vastuvõetud pilti saab saadetust eraldada vaid väga üksikasjalise uurimisega.

Pilditelegraafi idee tekkis kaunis varakult. Juba a. 1843 anti välja sel alal esimene patent šotlasele A. Bain'ile. Esimene tõeliselt töötav algeline kopeertelegraaf ehitati a. 1848 inglase Bakewell'i poolt. Pärast neid kaugenägemise pioneere on paljud teadlased tegutsenud edukalt nende probleemidega, ja ühes üldise tehnika arenguga on jõutud ka pilditelegraafi (pildiraadio) juures suure täiuslikkuseni. Tänapäeval kasutatakse pilditelegraafi kõigi suuremate ajalehtede juures fotoreportaazi kiireks hankimiseks. Pealeselle kasutatakse pilditelegraafi edukalt ka politsei ja sõjaväe teenistuses. Et tänapäeval leidub väga mitmesuguseid pilditelegraafi konstruktsioone, siis valime nendest ühe lihtsama ja huvitavama.

Enne veel, kui suudame asuda pilditelegraafi juurde, peame tutvuma fotoastikuga. Viimaseid on mitmet liiki. Kuna parimate ja uusimate fotoastikutega tutvumine nõuaks väga pikki seletusi, siis valime siinjuures neist kõige lihtsama — n. n. selenelemendi.

Seleen harilikult ei oma keemilise algainena erilist suurt tähtsust. A. 1873 aga avastasid inglased Smith ja May seleeni erilise omaduse: nimelt muutub seleeni elektritakistus valguse mõjul. Seleen-element koosneb lihtsamal kujul vilgukiviplaadist, millele mähitud väikeste vahedega kaks 0,1—0,5 mm<sup>2</sup> läbilõikepinnaga plaatina- või kuldtraati, mille vahel õhuke seleeni kiht. Ühendades traatidega elektripatarei, pääseb läbi seleenelemendi nõrk vool. Voolu tugevus aga tugevneb silmapilkselt, kui elemendile langeb valgust. Tähendab: seleeni eritakistus väheneb valguse hulga suurenemisega. Kui nüüd valgust korrapäraselt suurendada ja kahandada, siis kahaneb ja suureneb ka seleenelemendist läbimineva voolu tugevus niisama korrapäraselt. Seleenelement võimaldab seega valguse tugevuse muudatusi muuta ümber loomutruudeks elektrivoolu muudatusiks.

Teine tähtis asjaolu, mis on olulise tähtsusega pildidelegraafi juures on pildi jagamine osadeks — n. n. pilditäppideks. On ju loomulik, et pilti ei saa edasi anda tervikuna. Piltide jagamist täppideks tunneme juba trükitehnikas. Seejuures, mida väikesemad on pilditäpid, seda selgem ja teravam on pilt. Tavaliselt tarvatakse keskmiselt 0,5—0,2 mm läbimõõduga täppe. Vastavalt pildi iseloomule on need täpid siis vaheldumisi kas heledamad või tumedamad. Pildi saatmine seisabki õieti selles, et pilt jagatakse täppideks ja täpid muudetakse seleenelemendi abil oma heledusele vastavaks voolutugevuseks. Kuna kõigi täppide üleandmine korraga nõuaks näit. 10.000-täpilise pildi korral niisama palju seleenelemente ja üleandemehhanisme, siis antakse pilt edasi täpp-täpi haaval. Alatakse näiteks pildi ülemisest vasakpoolsest nurgast ja minnakse nii rida-realt ikka allapoole kuni pildi alumise parempoolse nurgani. Seejuures muudetakse iga täpp kordamööda oma heledusele vastavaks voolutugevuseks ja saadetakse kas traaditeel (pilditelegraaf) või raadio kaudu (pildiraadio) vastuvõtteaparaadini. Viimane muudab elektrivooluvõnked jällegi vastava heledusega pilditäppideks, seab need erilise mehhanismi abil täpselt samasse järjekorda ja rekonstrueerib seega saadetava pildi. Tegelikku mehaanilist saatjat selgitab alljärgnev skeem.



Pöörlevale silindrile W on kinnitatud pilt. Silinder liigub üheaegselt kahes sihis — ümber oma telje ja sihis 2, seega kruvijoont mööda. Silindri paneb tiirlema elektrimootor. Valguseallikast L tulev kiirtekimp koondatakse pildil ühte punkti B, mis vastab pilditäpi suurusele. Et silinder liigub kruvijoont mööda, siis valgustab kiirtekimp järjekorras täpp-täpilt kogu rullil asuva pildi. Pildilt peegeldub valgus tagasi. Mida tumedam on pilditäpp, seda vähem saadab ta valgust tagasi ja seda nõrgem on ka seleenelementi S läbistav vool. Elektrivoolu tugevuse muudatused saadetakse nüüd kas traaditeel või raadiolainetena vastuvõtjani.

Ka pilditelegraafi vastuvõtjaid on oma konstruktsioonilt mitmesuguseid. Valime siinjuures ühe huvitavama, n. n. elektrokeemilise vastuvõtmissiisi. See põhjeneb teatavate soolalahuste elektrolüüsil, s. t. soolalahuste keemilisel lagunemisel elektrivoolu toimel. Lagunemissaadused eralduvad elektroodidel ja on võrdelised elektrivoolu tugevusega, kui mõjumisaeg jääb samaks. Vastuvõtja koosneb seega samasugusest pöörlevast rullist kui saatjagi. Rullile on kinnitatud paber, immutatud ainega, mis harilikus seisundis on valge, elektrolüüsi toimel aga muutub teiste kõrvalainetega ühinedes värviliseks. Selleks tarvitatakse peamiselt mitmesuguseid joodiühendeid. Pöörlevale paberile toetub metall-teravik, mis on ühendatud saatja juhtmetega. Kui nüüd saatjast pildivoolu ei tule, siis elektrolüüsi ei teki ja paber jääb valgeks. Mida tugevam on aga pildivool, seda rohkem eraldub elektroodidel lagunemissaadusi ja seda tumedamaks muutub paberil vastav pilditäpp. Nii saaksimegi vastuvõtjas täpp-täpi haaval sama pildi. Kuna elektrolüüs toimub ainult vee kaastoimel, siis peab paberit enne pildi vastuvõtmist niisutama. Lõpuks veel: pöörlevad silindrid nii saatjas kui ka vastuvõtjas peavad olema täpselt sünkroniseeritud. Selle teostamiseks on mitmeid viise, nii mehaanilisi kui ka elektrilisi, mille seletus siinkohal poleks eriti tähtis.

Att.

D. Lertes'e „Fernbildtechnik und elektrisches Fernsehen“ järgi.

Kirjandust: Mag. Koern — „Kaugenägemine“. Otto Kappelmayer — „Fernsehen von heute“ (1936).

## PEITEPILT.



### GRUPP ÕPETAJAIK „GRÜNES“.

Mitu õpetajat ja kes nad on? Auhinnaks kirjandust 1 kr. väärtuses. Auhind loositakse õigesti lahendajate vahel välja.

Lahendused ära anda „Kultuuriringi“ või „Lumeni“ juhatusse.

## KROONIKA.

See kooliaasta algas hoopis teissuguseis tingimuses kui senini. Õpilaste suurimaks rõõmuks pikendati suvepuhkust mitme nädala võrra. Ainult kolme viimase klassi õpilased pidid leppima lühema puhkusega, ja alustasid oma koolitööd linna V algkooli ruumes. Suure huviga oodati uue koolimaja valmimist, käidi igapäev temaga tutvumas. Viimaks ometi — 20. septembril asus kool oma uutesse ruumidesse. Alguses oli raske neis orienteeruda, kuid peagi harjuti nendega ja õpiti neid armastama.

Esimene pidulik sündmus käesoleval kooliaastal oli kooli õnnistamisaktus. Selleks puhuks ilmus palju külalisi. Peeti arvukaid kõnesid, loeti ette hulk õnnesoovitelegramme. Abiturientidele jagati kätte nende lõpumärgid. Peale aktust oli külalisile võimaldatud tutvumine uue koolimaja ruumidega. Aktus õnnestus hästi, ainult abiturientide südameisse jättis ta teatava kibeda järelkaja — on ju abituriendid harjunud sellega, et neid igal kooliaastapäeval asetatakse aukohale — esimesse ritta. Sel aastal aga pidid nad leppima viimaste ridadega.

Vaheldust igapäevasesse koolitöösse tõi sügisel koolis korraldatud-tantsukursus. Meelde jäi ta eriti selletõttu, et õpilased olid

kohustatud ilmuma „sussides“ ja selle tagajärjel pidi nii mõnigi noormees peol oma partnerist loobuma, kuna viimane kursustest saadik oli hirmuäratavalt „kasvanud“.

23. oktoobril korraldasid abiturientid oma traditsioonilise peo, mis õnnestus üle ootuste hästi. Eeskava oli hea, publik arvukas. Erilist furoori tekitas „Marta Eggerth'i“ esinemine kahe laulupalaga. Kord oli peol eeskujulik ja selle asjaolu tõttu saigi viimane klass teisel veerandil „toru“ ajutiseks omanikuks.

Koolis tegutsevad õpilasingid — Kultuur- ja Spordiring — pidasid oma avakoosolekud. Kooliaastaks 1937/38 valiti uued juhatused. Kultuuriringi vanemaks jäi endiselt hr. Viires. Uude juhatusse kuuluvad: esimees G. Uritam, abiesimees N. Lossmann, sekretär G. Aarne, laekur R. Merits ja varahoidja H. Tibar. Valiti ka „Lumen'i“ toimikond, kuhu kuulusid: M. Villa, H. Liin, R. Kruuse. Spordiringi — mille vanemaks on hr. Kütt — juhatus koosneb järgnevaist õpilasist: R. Käsnapuu (esinaine), Ö. Aua, Sari, Aljak, J. Runstük. Rev.-kom.: Kokk, Reile, Nüchtern.

Hõimupäeval peeti traditsiooniline hõimuaktus. Erines eelmistest vahest vaid sellega, et kõneles seekord hr. haridusõunik J. Aavik.

Novembris toimus n. n. suur koolipidu. Nagu harilikult — nii nüüdki Estonia kontsertsaalis. Eeskava oli kirev. Huvitava numbrina võiks mainida vanemate õpilaste poolt mängitud originaalset näidendit „Kalevipoja“ ainetel.

Ei tea, kuidas see juhtus, et otse koolipeo päeval keset ärevaid ettevalmistusi külastas kooli hr. haridusminister kol. Jaakson. Õpilaste teadmised oluksid kindlasti paremad, kui kontrollimiseks oleks juhtunud mõni teine päev.

Peale pidu jätkus igapäevane õppimine suure hoolega, kuna veerand hakkas lähenema lõpule. Siis — keset töötuhinat — tõusid kooli taevasse kaks heledat tähte R. Renteri ja R. Meritsa näol, kes simultaanmängul võitsid meie malemeistri P. Kerese. Sellest õhutatuna võttis meie malering endale ülesandeks Kerese simultaani korraldamise Tallinna koolide õpilastega. See simultaan sai aga hädaohtlikuks liiga heledaks löönud tähtedele. „Meie mehed“ pidid leppima kaotustega.

Soome aastapäeva korraldamine anti tänava meil abiturientide hooleks. Kõikjal tuldi hästi toime, nii kõneldes, orkestrit juhtides kui ka muis ettekandeis.

21. detsembri õhtul peeti koolis jõulupuud. Kanti ette mõningad laulud, deklamatsioonid ja muusikapalad, mille järele ilmus jõuluvana, kes jagas maiustuskotte. Jõulupuule oodati ka prantsuse saadikut, kes aga kahjuks hilistis.

22. detsembril lõppes teine veerand. Sooviti kõigile edu uueks poolaastaks, ühtlasi aga mälestati kahte õpilast, kes meie seast on lahkunud jäädavalt.

Teine poolaasta algas n. n. koolivormi tähe all, sest viimaseks tähtpäevaks vormiriiete muretsemiseks oli 7. jaanuar. Kuna aga siiski paljud olid selle „unustanud“, siis pikendati tähtpäeva.

Suurimaks sündmuseks käesoleval aastal oli kahtlemata Soome haridusministri külaskäik meie kooli.

Külalisi tervitas alul hr. direktor, siis abiturient G. Uritam, kes kõneles soome keeles. Daamid-külalised said lilli. Orkestrilt ja „väikesilt“ kuulsime laulu „Vares vaga linnukene“. Peale minister Hannula sõnavõttu, kes kõneles eesti keeles, juhutati külalised marsihelide saatel saali tagumise ukse juure. Ei näinud, kuhu nad hiljem siirdusid, aga arvatavasti meie kuulsasse duši-ruumi, millest nii mõnelgi aktusel on sõna võetud. Peale aktust kõrged külalised kuulasid pealt kahte prantsuse keele tundi. Loodame, et kõigi ootuste kohaselt jätsime endist ja meie koolist vennasrahva haridusministriile soodsa mulje.

